

Puhtaan siirtymän merkitys

Esityksen sisältö

- Kestävyys ja vastuullisuus
- Miksi puhdas siirtymä tarvitaan?
- Mistä kulmasta asiaa katsotaan?
- Mitä eri tahot tekevät?

Kestävyys ja vastuullisuus

Kestävyyttä vai vastuullisuutta?

Kestävyydellä tarkoitamme sitä, että ihmiskuntamme menestyy maapallon kantokyvyn rajoissa. Kyse on siis nykyisten tarpeidemme tyydyttämisestä vaarantamatta tulevien sukupolvien mahdollisuutta tyydyttää omat tarpeensa.

Vastuullisuudella tarkoitamme puolestaan kansallisten vaatimusten noudattamista ja lainsäädännön vaatimukset ylittävää vastuullista toimintaa yhteiskunnan hyväksi ja ympäristön ja ihmisten suojaamiseksi.

Miksi puhdas siirtymä tarvitaan?

Miksi puhdas siirtymä on välttämätön?

Ilmastonmuutoksen vaikutukset – kuten sään ääri-ilmiöt, biodiversiteetin romahdus ja resurssien ylikulutus – uhkaavat vakavasti niin taloudellista kuin sosiaalista vakautta globaalisti.

Tieteellinen näyttö (IPCC) osoittaa selvästi, että kasvihuonekaasupäästöjä on vähennettävä nopeasti ja kattavasti, mikä edellyttää koko talousjärjestelmän sopeutumista vähähiiliseen toimintamalliin.

Puhtaan siirtymän tavoitteena on irrottaa talouskasvu ympäristöhaitoista ja rakentaa yhteiskuntia, jotka ovat:

- vähäpäästöisiä,
- resurssitehokkaita,
- ympäristön kantokyvyn rajoissa toimivia,
- ja sosiaalisesti oikeudenmukaisia.

Maailman ja markkinoiden toimintaperiaate

Hankinta

Kaivetaan, louhitaan, porataan,... otetaan maaperästä, metsistä ja vesistä raaka-aineita käyttöön.

Materiaali

Valmistetaan raaka-aineista materiaalia

Teollisuus

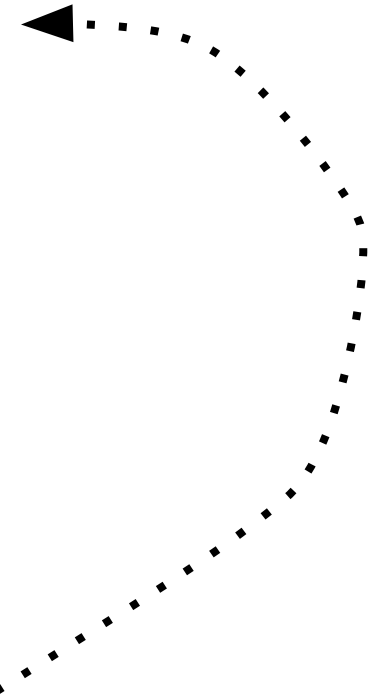
Teollisissa prosesseissa valmistetaan materiaalista erilaisia tuotteita.

Varastot

Rakennetaan infrastuktuuria, rakennuksia, koneita ja tavaroita. Materiaali varastoituu niiden alinkaaren ajaksi näihin hyödykkeisiin.

Jätteen- käsittely

Haudataan materiaali maahan tai poltetaan se ilmakehään. Teeskennellään, että jäte vain hävisi.

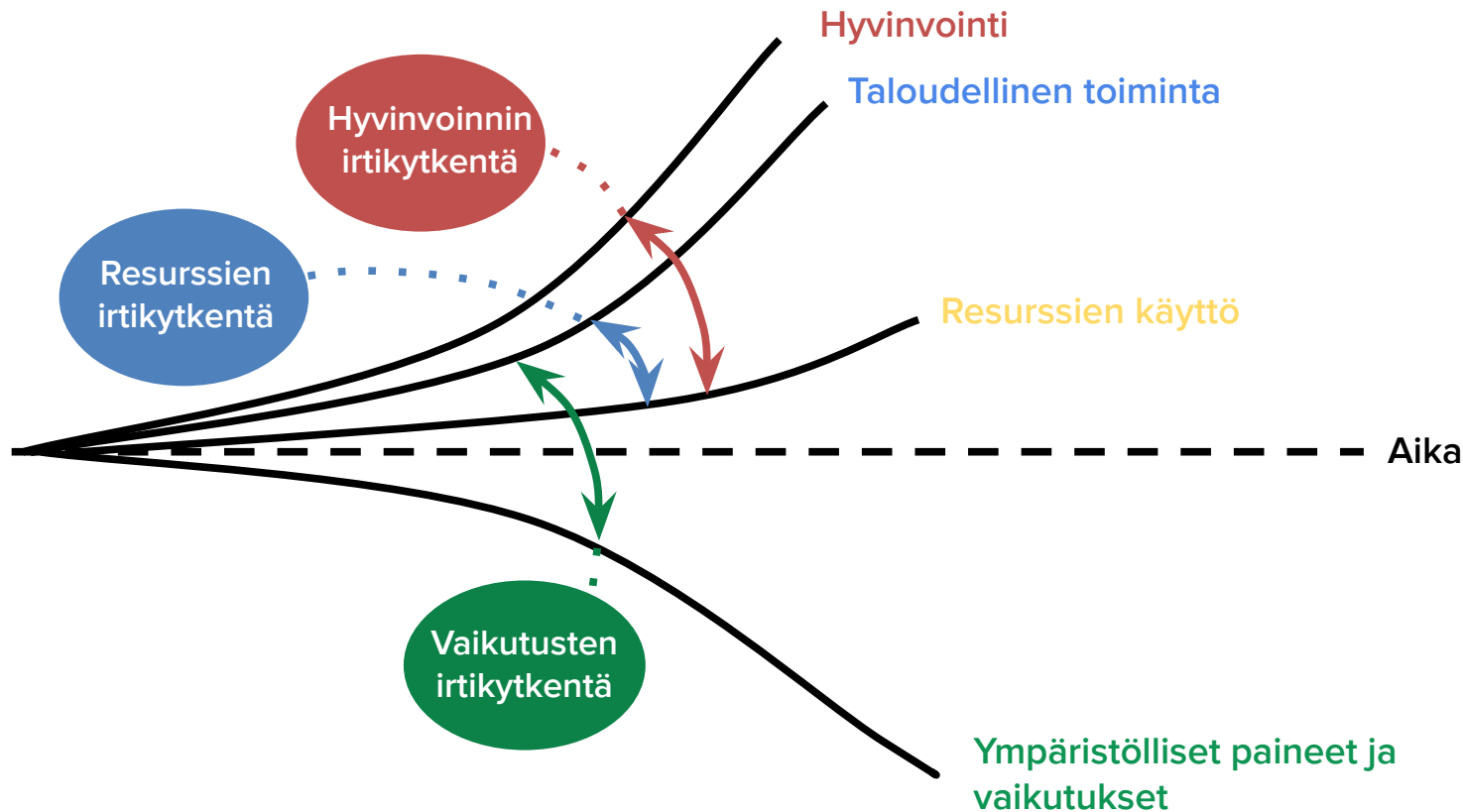

Kiertotalouden osuus noin 7 %

Ympäristö (fyysinen, kemiallinen ja biologinen) pitää sisällään ja mahdollistaa **yhteiskunnan** (sosiaalinen ja teknologinen), joka puolestaan pyörittää **taloutta**, jossa tarpeidemme tyydyttämiseen liittyvä **liiketoiminta** tapahtuu.

Puhdas siirtymä ja kestävä kehitys

Mistä kulmasta asiaa katsotaan

Miksi meidän pitää täällä Suomessa toimia?

	Suomi	vs.	Bangladesh
Montako planeettaa tarvittaisiin?	4,1		0,6
Bruttokansantuote (valtio)	300 miljardia €		430 miljardia €
Bruttokansantuote (per asukas)	59 869 €		8 673 €
Väkiluku	5,5 miljoonaa		171 miljoonaa

Suomalaiset tuottavat päästöjä lähes 40 000 000 bangladeshilaisen verran. Osa päästöistä aiheutuu, kun ostanne Bangladeshissa valmistettuja tuotteita, jotka sitten rahdataan toiseen maanosaan.

Bangladeshissa niin valtion, yrityksiensä, kuin asukkaidenkin on todella paljon vaikeampaa tehdä toimenpiteitä huomattavasti pienemmällä pääomilla.

Täytyy katsoa kokonaiskuvaa

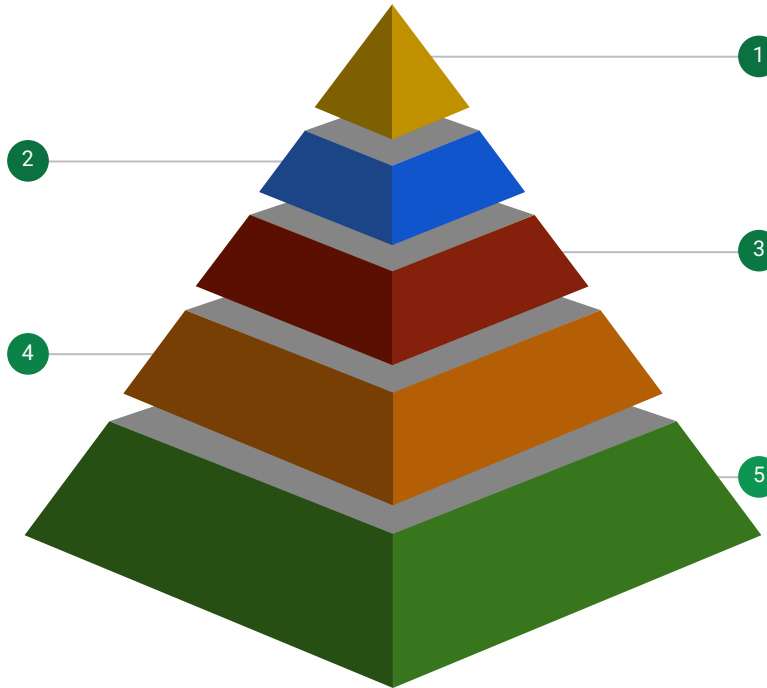
Liiketoiminnan mahdollisuudet

Mistä voimme löytää uutta liiketoimintaa ja uusia asiakasryhmiä?

Vaatimuksenmukaisuus

Vaatimuksiin on pakko vastata:

- Regulaatiot
- Sertifioinnit
- Laskenta, raportit ja analyysit
- Markkinoiden toiveet

Yhtiön tulevaisuus ja omistaja-arvo

Miten varmistetaan omistaja-arvon säilyminen tulevaisuudessa?

Resurssitehokkuus ja optimointi

Kilpailukyvyistä täytyy pitää huolta

Planeetta ja ihmiset

Mikä on yrityksemme jalan- ja kädenjälki?

Mitä eri tahot tekevät?

Mitä eri tahot tekevät?

Puhtaan siirtymän toteuttaminen ei ole enää valinta, vaan välttämättömyys ympäristön, yhteiskunnan ja talouden kestävyden kannalta. Siirtymä vaatii sekä vapaaehtoista vastuullisuutta että sitovaa sääntelyä. Tässä kokonaisuudessa EU:n asema on keskeinen, sillä se pystyy yhdistämään kunnianhimoiset ilmastotavoitteet konkreettisiin, pakottaviin toimiin – mikä tekee siitä globaalisti ainutlaatuisen toimijan verrattuna YK:n ohjaavaan, mutta ei-sitovaan rooliin.

YK – ohjaa, mutta ei pakota

- YK:n ilmastosopimuskehys (UNFCCC) ja erityisesti Pariisin ilmastosopimus (2015) muodostavat kansainvälisen ilmastopolitiikan perustan. Ne luovat yhteisen viitekehyksen ja tavoitteet, mutta ne perustuvat valtioiden vapaaehtoiseen sitoumuksiin (NDC:t), eivät oikeudellisesti sitoviin velvoitteisiin.
- YK ei voi määrätä yksittäisille valtioille sitovia päästövähennystoimia tai sanktioita – tämä rajoittaa sen vaikutusvaltaa.
- Vapaaehtoiset toimet – kuten YK:n kestävä kehityksen tavoitteet (SDG:t) – luovat pehmeitä paineita ja vaikuttavat yrityksen imagoon, mutta EU:n lainsäädäntö muuttaa pelisääntöjä konkreettisesti ja pakottaa uudistumaan.

Mitä eri tahot tekevät?

EU – säätelee ja pakottaa

- EU:n ilmastopolitiikka eroaa olennaisesti YK:sta siinä, että EU:lla on oma lainsäädäntö- ja sääntelyvalta, jonka nojalla se voi sitovasti velvoittaa jäsenvaltioita ja yrityksiä.
- EU toimii eräänlaisena "ilmastopolitiikan veturina", joka pystyy siirtämään vastuullisuusvaatimuksia markkinatoimijoiden ja investointien tasolle – pakottaen yritykset ja jäsenmaat mukaan siirtymään.

Mitä eri tahot tekevät?

Rahoitusmarkkinat sekä yrityksen omat toimenpiteet

- Rahoituslaitokset siirtävät vastuullisuusvaatimuksia yrityksille liittyen riskienhallintaan ja tulevaisuudennäkymiin.
- Isommat veturiyritykset siirtävät vaatimuksia alihankintaketjuissa eteenpäin pienemmille yrityksille.
- Lisäksi yritykset tekevät vapaaehtoisia sitoumuksia ja ratkaisuja omaan riskienhallintaansa, periaatteisiinsa sekä arvoihin pohjautuen.

Mitä eri tahot tekevät?

Kuluttajat

- Toistaiseksi kuluttajat ovat olleet hämmästyttävän tyytyväisiä kevyeen vastuullisuusviestintään ja siihen, että eivät ole tunteneet tekevänsä erityisen väärin tuotteita ostaessaan.
- Raportoinnin siirtyessä seuraavaksi uudelle tasolle kuluttajien tietoisuus tulee varmasti ulottumaan vihreätä viestintää syvemmälle.

Lähteet ja tutustuttavaa

- **IPCC – Intergovernmental Panel on Climate Change**

<https://www.ipcc.ch/>

- **Circularity Gap Reporting Initiative.**

<https://www.circularity-gap.world>

- **International Resource Panel:**

<https://resourcepanel.org/reports/decoupling-natural-resource-use-and-environmental-impacts-economic-growth>

Sääntely yritysten kiusana vai yhteisen edun edistäjänä?

Esityksen sisältö

- Sääntely tuntuu kiusalta
- Miten sääntely edistää yhteistä etua?
- Yhteiskunnallisia ajureita
- Maailma isoissa muutoksissa

Sääntely tuntuu kiusalta

Muistatko vielä käyrät kurkut?

Käyrät kurkut kieltävä kurkkudirektiivi lienee yksi tunnetuimmista EU-legendoista. Tarina päättömästä kurkkudirektiivistä ponnahtaa edelleenkin aika ajoin esiin, kun käydään keskustelua EU:n luoman sääntelyn järkevyydestä ja tarpeellisuudesta.

- Kurkkudirektiivi on kumottu vuonna 2008. Kyseessä oli oikeasti asetus, ei direktiivi, ja se syntyi aikanaan ei niinkään EU:n kuin tuottajien aloitteesta.
- Kyseessä oli tuotteiden laatuun liittyvä luokittelumenetelmä, jota noudatetaan edelleenkin monelta osin, sillä muutoin tuotteita ostava yritys ei voi tietää minkälaatuisia tuotteita se on ostamassa.
- Mikäli käyriä kurkkuja on kaupassa myynnissä jättävät kuluttajat ne ostamatta.

Keskustelu autoilijoiden kanssa

Kuulin vähän aikaa sitten autoilijoiden valittelevan diesel-autoihin tankattavaa adblueta (DEF), kuinka se aiheuttaa ongelmia ja miksi autovalmistajien piti sellainen turha riesa oikein autoihin tehdä?

Jos katsotaan isoa kuvaa niin riesa kehitettiin, koska päästöjä piti saada alemmas. Riesa poistuu, kun vanhaa teknologiaa olevat polttomoottorit korvataan jatkossa sähkömoottoreilla, joissa on energianlähteenä akku tai polttokenno.

Valmistajat pakotetaan päästörajojen avulla ottamaan käyttöön jatkuvasti tehokkaampaa ja ympäristöystävällisempiä ratkaisuja. Jos tämä tapahtuisi markkinaehtoisesti niin kuluttajat valitsisivat todennäköisesti edullisempia ja enemmän päästöjä tuottavia ratkaisuja.

Miksi tämä on niin vaikeaa?

Ihminen on mukaavuudenhaluinen laumaeläin

- Systemaattinen tekeminen on tylsää
- Jos asia ei vaikuta meihin voimme jättää sen huomiotta
- Planeetan muutokset vievät paljon aikaa, ehkä emme ole enää elossa näkemässä ikäviä lopputuloksia
- Meistä on epäreilua, jos kaikki muut eivät osallistu
- Asioiden tekeminen uudella tavalla on epämieluisaa

Istumme samassa isossa veneessä, joka täyttyy pikkuhiljaa. Emme ole välttämättä valmiita tekemään mitään, koska kaukana toisella puolella istuva ei myöskään toimi.

Miten sääntely edistää yhteistä etua?

Sääntely yritysten kiusana vai yhteisen edun edistäjänä?

Keskustelu sääntelystä ilmastonmuutoksen ja luontokadon torjunnassa jakaa mielipiteitä.

Toiset näkevät sen elinkeinoelämää rasittavana byrokratiana ja kilpailukyvyn heikentäjänä, toiset taas välttämättömänä keinona turvata yhteinen tulevaisuus ja markkinoiden tasapuolisuus.

Tosiasiassa sääntely ei ole joko- tai kysymys, vaan monimuotoinen kokonaisuus, joka vaikuttaa kilpailukykyyn, investointeihin ja innovaatiotoimintaan eri tavoin riippuen toimialasta, yrityksen koosta ja kansainvälisistä riippuvuuksista.

Kilpailukyky ja sääntely

Yritykset ovat perustellusti huolissaan siitä, että tiukka kansallinen sääntely voi heikentää kilpailuasemaa, erityisesti jos kilpailijamaissa ei noudateta vastaavia sääntöjä.

Toisaalta sääntely voi myös vahvistaa kilpailukykyä: se pakottaa kehittämään kestävämpiä liiketoimintamalleja, vähentämään riippuvuutta fossiilienergiasta ja investoimaan uusiin ratkaisuihin.

Euroopan vihreän kehityksen ohjelman (Green Deal) mukaiset toimet, kuten päästökauppa, EU-taksonomia ja CSRD-raportointivaatimukset, voivat suojata yrityksiä tulevilta markkinariskeiltä ja avata pääsyn vastuulliseen rahoitukseen.

Ilmastonmuutoksen ja luontokadon vaikutukset

Sääntelyä perustellaan yhä useammin ilmastonmuutoksen ja luontokadon mukanaan tuomilla vakavilla systeemiriskeillä: toimitusketjujen häiriöt, luonnonvarojen saatavuus ja sään ääri-ilmiöiden aiheuttamat taloudelliset tappiot ovat jo realisoituneet monilla toimialoilla.

Yritysten riskienhallinta onkin siirtynyt yhä vahvemmin ympäristö- ja luontoperustaisten vaikutusten tunnistamiseen, ja sääntely tukee tätä muutosta luomalla yhteiset pelisäännöt.

Vapaaehtoiset sitoumukset ja kansallinen sääntely

Monet globaalit vastuullisuusaloitteet – kuten YK:n Global Compact, SBTi (Science Based Targets) ja TCFD (ilmastoriskien raportointi) – ovat vapaaehtoisia ja lähteneet liikkeelle yritysten ja kansainvälisten järjestöjen aloitteesta.

- Ne ovat olleet sääntelyn edelläkävijöitä, mutta eivät yksin riittäviä. Vasta sääntely varmistaa, että vähimmäisvaatimuksia noudatetaan laajasti ja yhdenmukaisesti.
- Esimerkiksi EU:n kestävän rahoituksen sääntelykehikko on osittain rakentunut juuri näiden vapaaehtoisten periaatteiden päälle.

Rahoitusmarkkinoiden rooli

Rahoitusmarkkinat ovat nousseet sääntelykehityksen keskiöön.

- Institutionaaliset sijoittajat ja pankit alkoivat jo 2010-luvulla vaatia ESG-tietojen raportointia ennen kuin viralliset säädökset olivat olemassa.
- Tämä johti SFDR-asetukseen (Sustainable Finance Disclosure Regulation) ja EU-taksonomiaan, jotka loivat juridisen perustan vastuullisen sijoittamisen vertailtavuudelle.
- Sääntely on siis osittain syntynyt rahoitusmarkkinoiden tarpeesta läpinäkyvyyteen ja riskien hallintaan.

Rahoitusmarkkinat eivät lähteneet vaatimaan ESG-tietoja vastuullisuuden vaan ennenkaikkea riskienhallinnan ja tulevaisuuden tuottojen turvaamisen näkökulmasta.

- Jos yrityksen kilpailukyky rapautuu heikosti ymmärrettyyn, huonosti johdettuun, puutteellisesti dokumentoituun ja tulevaisuutta ymmärtämättömään toimintatapaan niin sijoitukset kannattaa siirtää toiseen yritykseen.

Riittävätkö vapaaehtoiset toimet - vai tarvitaanko sääntelyä?

Monet yritykset ovat edenneet vapaaehtoisesti kunnianhimoisiin tavoitteisiin, mutta suurta osaa markkinasta tämä ei vielä koske. Tutkimusten mukaan vapaaehtoisuus ei yksin riitä ohjaamaan toimintaa riittävällä nopeudella kohti ilmasto- ja luontotavoitteita. Sääntely toimii siksi sekä minimitason määrittelijänä että katalyyttinä, joka luo tasapuoliset ja reilut pelisäännöt kaikille toimijoille.

- Vapaaehtoiset toimet ovat usein hajanaisia, vaikeasti vertailtavia ja niiden vaikutukset vaihtelevia. Ilman sääntelyä ei saavuteta tarvittavaa systeemistä muutosta.
- Kestävyyssinvestointien rahoitusvaje on valtava, ja ilman julkisen sektorin sääntelyä ja tukea yksityinen pääoma ei kohdistu riittävästi luontopohjaisiin ratkaisuihin

Yhteiskunnallisia ajureita

Yhteiskunnallisia ajureita

- Tuotteiden käyttäminen omistamisen sijaan tuo säästöjä ja oikeudenmukaisuutta kotitalouksille.
- Ruuasta 30 % menee hukkaan
- Autot ovat pysäköitynä yli 90 % ajasta
- Toimistotilat ovat tyhjillään suurimman osan ajasta (teoreettinen maksimi 18 % käyttöaste)

Kestävyystvaatimuksia

Resurssitehokkuus ja kilpailuetu

Parempia ratkaisuja

Tuotteiden tarpeen minimointi parempia systeemejä suunnitteleamalla

Niukempaa resurssien käyttöä

Tuotesuunnittelun optimointi

Pidempiä elinkaaria

Tuotteiden ja sen osien elinkaaren maksimointi

Puhtaampia prosesseja

Jätteen ja saasteen minimointi

Resurssit =
raaka-aineet,
komponentit,
tuotteet,
energia, työaika,...

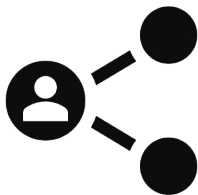
Kilpailuetu =
kykyä ja osaamista,
markkinaosuutta, ominaisuuksia,
materiaalia,...

Arvo säilytetään kiertävyydellä

- Kiertotaloudessa materiaalit pyritään pitämään kierrossa mahdollisimman pitkään
- Materiaaleihin sisältynyt arvo (sisältäen työpanoksen) säilytetään pitämällä tuote kierrossa - samalla ympäristövaikutukset pienenevät
- Hukka minimoidaan tai poistetaan kokonaan
- Kiertotalous alkaa jo tuotteen ja/tai prosessin suunnittelusta ja jatkuu koko tuotteen elinkaaren läpi

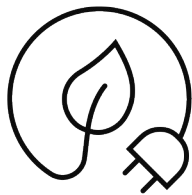
Kiertotalouden liiketoimintamalleja

Jakamislustat

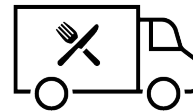
- Kiinteiden kulujen kevennys
- Jatkuvaa uutta liikevaihtoa

Uusiutuvuus

- Tuotantokulujen pienentäminen
- Energiakuluihin vaikuttaminen

Tuote palveluna

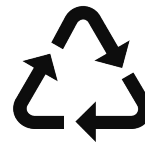
- Lisää jatkuvaa liikevaihtoa

Elinkaaren pidentäminen

- Vähennetään operointikuluja ja kasvatetaan tuottoja
- Tuotteen myynti useampaan kertaan

Resurssitehokkuus ja talteenotto

- Luodaan uutta liikevaihtoa
- Laskee tuotanto- kustannuksia

Maailma isoissa mullistuksissa

Isot muutokset

- Yhdysvaltojen sekava ja poukkoileva politiikka Trumpin johdolla näyttää johtavan Yhdysvaltojen irtautumiseen ilmastopimuksesta, kestävämmän teknologian käyttöönoton hidastumisesta sekä saastuttamisen jatkumisesta.
- Omnibus-menettelyn käynnistäminen EU:ssa saattaa velvoittaa pienempää määrää yrityksiä (määrä supistuisi 80 %) ja helpottaa näin yksittäisten yritysten toimintaedellytyksiä, mutta heikentää ympäristöllisiä tuloksia.

Lähteet ja tutustuttavaa

Eurooppatiedotus:

<https://eurooppatiedotus.fi/2015/05/19/eu-legenda-kurkkudirektiivista-elaa-ja-voi-herkulliseen-hyvin/>

Double Round, selvitykset: <https://www.doublround.com/julkaisut/>

Euroopan komissio: Green Deal ja kestävä rahoitus –

<https://ec.europa.eu/info/strategy/priorities-2019-2024/european-green-deal>

OECD (2021): “International Regulatory Co-operation and Sustainability”

IPCC AR6 Report (2023): Summary for Policymakers

PRI (Principles for Responsible Investment): <https://www.unpri.org>

TCFD – Task Force on Climate-related Financial Disclosures: <https://www.fsb-tcdf.org>

SBTi – Science Based Targets initiative: <https://sciencebasedtargets.org>

European Banking Authority (EBA): Guidelines on ESG risk management

Suomen ympäristökeskus (SYKE): Luontopaneelin arviot luontokadosta ja taloudesta

**Asiakasnäkökulma – mitä sääntely
tarkoittaa asiakkaan näkökulmasta?**

Esityksen sisältö

- Asiakasymmärrys
- Asiakkaat velvoittavat
- Selvitys: Kestävyystarpeet suomalaisissa teollisuusyrityksissä
- Selvitys: Teollisuusyrityksien vastaus kestävyysvaatimukseen
- Yrityksien toimenpiteet

Asiakasymmärrys

Tietoa asiakkaista

Asiakasymmärrys tarkoittaa päätöksenteossa käytettävää syvällistä tietoa ja ymmärrystä asiakkaiden tarpeista, toiveista, käyttäytymisestä, arvoista ja odotuksista.

- Tätä tietoa organisaatiossa käyttävät kaikki asiakkaan kanssa toimivat henkilöt
- Tiedon vaihtaminen asiakkaan kanssa muodostuu jatkossa yhä oleellisemmaksi
- Tiedon kerääminen ja jalostaminen on kriittistä, jotta voidaan oppia, kehittää toimintaa ja vastata erilaisiin vaatimuksiin

Asiakkaat velvoittavat

Arvoketjun kautta valuvat velvoitteet

Yritykset, jotka toimivat osana suurempaa toimitusketjua, joutuvat huomioimaan asiakkaidensa vastuullisuusvaatimukset. Erityisesti EU:n CSRD-direktiivin (Corporate Sustainability Reporting Directive) ja kestävyysraportoinnin yleistyessä suuret yritykset edellyttävät alihankkijoiltaan tarkkaa tietoa ympäristö- ja sosiaalisista vaikutuksista. Tämä käytäntö ulottuu myös pienempiin toimijoihin, vaikka ne eivät olisikaan suoraan sääntelyn piirissä.

Esimerkki: Suuri valmistava yritys, joka laatii EU-taksonomian mukaisia raportteja, tarvitsee toimitusketjultaan tietoa käytetyistä materiaaleista, päästöistä ja energiatehokkuudesta. Jos alihankkija ei pysty vastaamaan näihin vaatimuksiin, se voi menettää asiakkaansa.

Pienet toimijat etulinjassa, isot seuraavat

Usein pienemmät yritykset ovat ketteriä reagoimaan sääntelyyn ja asiakkaiden odotuksiin. Ne voivat toimia suunnannäyttäjinä, joiden perässä suuremmat toimijat seuraavat. Moni innovatiivinen pk-yritys hyödyntää vastuullisuutta kilpailuetuna markkinoilla.

Esimerkki: Useat vastuullisuuteen erikoistuneet suomalaiset pk-yritykset ovat voittaneet merkittäviä sopimuksia, koska ne ovat kyenneet osoittamaan asiakkailleen vastuullisen toiminnan läpinäkyvästi – jo ennen kuin sääntely on sitä vaatinut.

- Are: Toteuttaa energiatehokkaita kiinteistöratkaisuja ja raportoi rakennushankkeiden hiilijalanjälkeä jo tarjousvaiheessa.
- Pure Waste Textiles Oy: Käyttää 100 % kierrätettyjä materiaaleja vaatteissaan ja raportoi läpinäkyvästi tuotannon ympäristövaikutuksista.
- Ensto Oy: On ollut pitkään mukana vastuullisuusraportoinnissa ja tehnyt SBTi-sitoumuksen (Science Based Targets). Edelläkävijä energiatehokkuudessa ja ilmastovastuussa, mikä on vahvistanut rooliaan julkisissa ja teollisissa projekteissa.

Julkisen sektorin hankinnat ja sääntelyn vaikutus

Julkinen sektori edellyttää yhä useammin, että toimittajat noudattavat esimerkiksi hiilineutraaliustavoitteita, ympäristöjohtamisjärjestelmiä (kuten ISO 14001) tai sosiaalisen vastuun periaatteita (esim. ILO:n sopimukset). Näin ollen myös yksityisen sektorin toimijoiden on huomioitava nämä kriteerit, mikäli ne haluavat päästä mukaan kilpailutuksiin.

Esimerkki: Suomessa monet kunnat ja kaupungit vaativat energiaremonttien tai rakennushankkeiden tarjoajilta vähintään ympäristösuunnitelmat ja hiilijalanjälkilaskelmat. Yritys, joka ei pysty toimittamaan näitä, ei voi osallistua kilpailutukseen.

Esimerkkinä Väylävirasto

Yhteiset linjaukset:

1. Huomioimme asiakkaiden kuljetus- ja liikkumistarpeet läpi hankinnan elinkaaren.
2. Varmistamme väyläomaisuuden hallinnan tietotarpeet kaikissa hankinnoissa.
3. Haemme parempaa laatua ja tehokkaampaa palvelua ja uudenlaisen liiketoiminnan mahdollistamista yhteistyössä toimittajamarkkinoiden kanssa.
4. Edistämme hankinnoilla ilmasto- ja kestävän kehityksen tavoitteita.
5. Hankintamme perustuvat yhtenäisiin toimintatapoihin ja asiakirjoihin

Monien liikenneväylähankkeiden suunnittelussa pitää nykyään arvioida, millaiset ovat hankkeen CO₂-päästöt rakentamisen aikana. Tätä varten Väylävirasto on laatinut vähähiilisen infrarakentamisen ohjeistuksen ja käyttää arviointimenetelmän pohjana yleisiä kestävän rakentamisen standardeja ja laskentamenetelmiä.

Yritysasiakkaat vastuullisuuden ajureina

Yhä useammat yritysasiakkaat ovat joko sääntelyn piirissä (esim. pörssiyritykset) tai vastuullisuuteen sitoutuneita vapaaehtoisesti (esim. Science Based Targets -aloite). Tämä tarkoittaa, että myös niiden toimittajien ja kumppanien on esitettävä dataa päästöistä, energian käytöstä tai sosiaalisista vaikutuksista. Asiakkaat siirtävät sääntelyn vaatimuksia toimittajilleen ja kilpailukyky sekä liiketoimintamahdollisuudet voivat vaarantua, jos sääntelyä ei oteta huomioon.

Esimerkki: Vastuullisuusraportointia tekevä vähittäiskauppaketju vaatii tavarantoimittajilta tuotekohtaista tietoa materiaalien alkuperästä ja päästöistä koko elinkaaren ajalta – ilman tätä tuotetta ei voida myydä.

Selvitys: Kestävyystarpeet suomalaisissa teollisuusyrityksissä

Selvityksen taustaa

Double Round Oy toteutti elokuussa 2024 haastatteluja, jotka kohdistuivat Suomessa toimiviin suuriin ja keskikokoisiin yrityksiin. Yhtiöiden yhteenlaskettu liikevaihto (konsernitason) on noin 35 miljardia euroa. Näiden yritysten toimialoihin kuuluvat hankinnat muun muassa konepajoilta, teollisuusyrityksiltä ja raaka-ainetoimittajilta.

Haastateltavat edustivat laajaa kirjoa toimialoja, kuten metalliteollisuutta, elektroniikkavalmistusta, teknistä tukkukauppaa sekä rakennusteollisuutta. Vastaajat (13) olivat joko ylimmän johdon tai keskijohdon edustajia, joilla oli tiivis yhteys suunnitteluun, hankintaan ja tuotantoon. Haastattelujen kesto oli 30-60 minuuttia.

Haastattelujen päätarkoituksena oli selvittää, millaisia tarpeita, vaatimuksia ja mahdollisuuksia yrityksillä on kestävyuden ja vastuullisuuden näkökulmasta toimittajaverkostossaan. Vaikka osa yrityksistä on jo pidemmällä ESG-työssä, toisilla vastuullisuus näkyy lähinnä arvojen tasolla, eikä konkreettisia toimenpiteitä ole vielä aloitettu laajamittaisesti.

Yritysjohdon haastattelujen keskeisimmät havainnot

1. **Kiire:** Vaatimukset menevät dominona eteenpäin: pienet ensin ja sitten isot - ei toisinpäin. Tehdään regulaation ei logiikan perusteella. Tuo valtavan kiireen pienille toimittajille, jotka eivät vielä ole ymmärtäneet tätä.
2. **Painopiste tuotteissa ja hyödyissä:** Asiakkaita voi kiinnostaa päästölaskenta, mutta enemmän omalta kannaltaan. Painopiste tuotteessa enemmän kun toimittajan toiminnassa.
3. **Dokumentointi:** Toimittajien kannattaisi dokumentoida lisäksi tekemiään toimia, jotka vastaavat suunnitelmia.
4. **Sujuvasti yhteistyö alkuun:** Toimittajalle kilpailuetua on pystyä helposti vastaamaan kestävyys- ja vastuullisuusvaatimuksiin sekä dokumentaatioon, jotta siihen ei mene valtavasti aikaa eikä jäädä kiinni asioihin.
5. **Riskienhallinta:** Alkuperän, toimitusketjujen, raaka-aineiden, turvallisuuden ja taustadatan kokoaminen on tärkeää tulevaisuudessa.
6. **Asiakasarvo:** Asiakkaita pitäisi auttaa heidän liiketoiminnan ja tavoitteiden edistämisesä, esimerkiksi elinkaaren päästöihin vaikuttamisessa, tuotesuunnittelussa, logistiikassa ja valmistettavuuden parantamisessa.

Selvitys: Teollisuusyrityksien vastaus kestävyystvaatimukseen

Sopimusvalmistajille kohdistettu kysely messuilla

- Double Round Oy toteutti tamperelaisten opiskelijoiden avulla lokakuussa 2024 Alihankintamessuilla haastatteluja, jotka kohdistuivat Suomessa toimiviin teollisiin ja teknisen tukkukaupan yrityksiin sekä huoltoa ja kunnossapitoa tekeviin toimijoihin.
- Osa teollisista yrityksistä valmisti omia tuotteita ja osa teki enemmän sopimusvalmistusta toisille yrityksille. Vastaajista reilut puolet edusti muille tuotteita tekeviä sopimusvalmistajia ja loppu jakautui pääosin omien tuotteiden valmistajien ja teknisen tukkukaupan kesken.
- Selvitys osoittaa, että suomalaiset teollisuusyritykset tunnistavat kestävyys ja vastuullisuus liiketoiminnalliseen arvoon. Datapohjainen päätöksenteko, asiakaslähtöiset kestävyysratkaisut ja toimitusketjun hallinnan parantaminen ovat keskeisiä kilpailutekijöitä muuttuvassa liiketoimintaympäristössä.
- Haastateltuja yrityksiä oli 189.

Johtopäätökset ja suositukset

Vastuullisuusraportoinnin tukeminen on yleistä, mutta ympäristövaikutusten mittaaminen keskittyy omiin prosesseihin eikä niinkään asiakkaiden saamiin hyötyihin.

- 52 % toimittaa tuote- ja päästötietoja asiakkaille.
- Vain 26 % mittaa asiakkaiden saamia ympäristöhyötyjä.
- 73 % mittaa omia ympäristövaikutuksiaan.

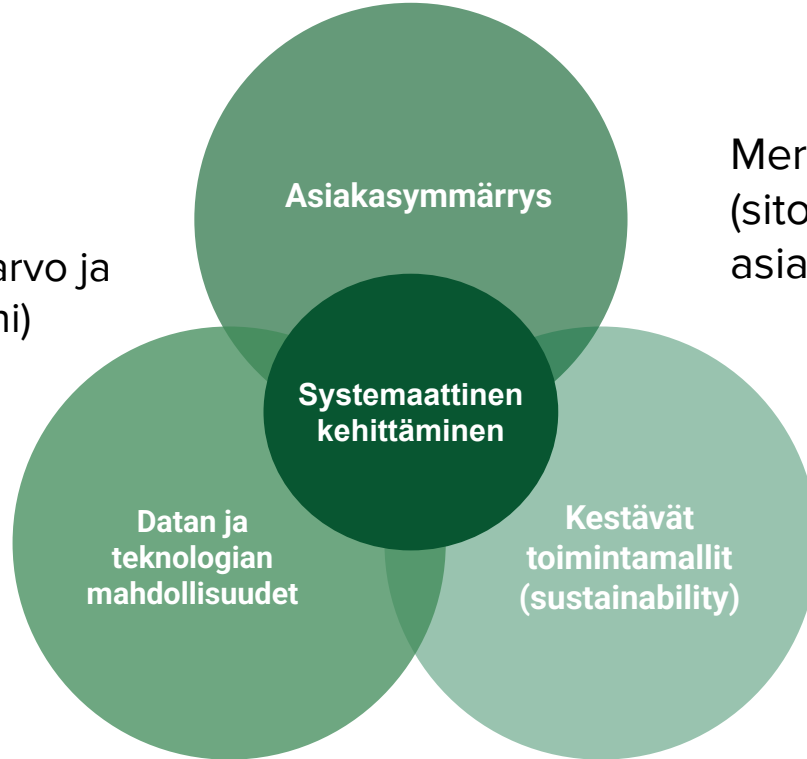
Yritysten tulisi yhdistää kestävyys ja liiketoiminnallinen arvo, panostaa dataan perustuvaan asiakasymmärrykseen ja mitata asiakkaiden saamia ympäristöhyötyjä.

- Kehitä ratkaisuja, jotka yhdistävät taloudelliset ja ympäristöhyödyt.
- Hyödynnä asiakasdataa ja analytiikkaa palveluiden kohdentamiseen.
- Laajenna ympäristövaikutusten mittaaminen koskemaan asiakkaiden saamia hyötyjä.
- Panosta toimitusketjun vastuullisuuteen ja läpinäkyvyyteen.

Yrityksien toimenpiteet

Tulevaisuuskestävyys

Sopivat ratkaisut
(asiakkaiden kokema arvo ja
houkutteleva kumppani)

Merkityksellisyys
(sitotunut henkilöstö ja
asiakkaat)

Resurssitehokkuus ja kannattavuus (rahoittajat, omistajat, asiakkaat)

Kestävät toimenpiteet

Yritysten tulisi yhdistää kestävyys ja liiketoiminnallinen arvo, panostaa dataan perustuvaan asiakasymmärrykseen ja mitata asiakkaiden saamia ympäristöhyötyjä.

- Kehitä ratkaisuja, jotka **yhdistävät** taloudelliset ja ympäristöhyödyt.
 - Erilaiset kestävät liiketoimintamallit
- Hyödynnä **asiakasdataa** ja analytiikkaa palveluiden kohdentamiseen.
 - Ryhdy keräämään tietoa
- Laajenna ympäristövaikutusten mittaaminen koskemaan **asiakkaiden saamia hyötyjä**.
 - Selvitä kunnolla hyödyt ketjussa eteenpäin
- Panosta **toimitusketjun** vastuullisuuteen ja läpinäkyvyyteen.
 - Tietoa pitää olla ja sen pitää kestää tarkempi tarkastelu

Lähteet ja tutustuttavaa

Väyläviraston infrarakentamisen vähähiilisyden arviointimenetelmä:

https://ava.vaylapilvi.fi/ava/Julkaisut/Vaylavirasto/vo_2023-43_vahahiilisyden_arviointimenetelma_web.pdf

Euroopan komissio. Corporate Sustainability Reporting Directive (CSRD):

<https://finance.ec.europa.eu>

OECD. Responsible Business Conduct for Institutional Investors. <https://www.oecd.org>

Motiva. Ympäristövaatimukset julkisissa hankinnoissa. <https://www.motiva.fi>

Business Finland. Vastuullisuus kansainvälisessä liiketoiminnassa.

<https://www.businessfinland.fi>

PwC (2024). Sustainability in Supply Chains. <https://www.pwc.com>

Double Round, selvitykset: <https://www.doubleround.com/julkaisut/>